

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, економічних досліджень і туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

Олексій ЗОРЯ

(протокол від 01 вересня 2025 р. № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»

Освітньо-професійна програма	«Туризм»
Спеціальність	ІЗ Туризм та рекреація
Галузь знань	І Транспорт та послуги
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Факультет	Обліку та фінансів

Робоча програма навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» спеціальності ІЗ Туризм та рекреація.

Мова викладання: державна

Розробник: Япринець Т. С., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму.

01 вересня 2025 року Тетяна ЯПРИНЕЦЬ

Погоджено гарантом освітньої програми «Туризм»

01 вересня 2025 року Юрій ТЮТЮННИК

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Туризм та рекреація»

Протокол від 01 вересня 2025 р., № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності Олена ЄГОРОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	180
Кількість кредитів	6
Місце в індивідуальному навчальному плані студента	обов'язкова навчальна дисципліна
Рік навчання (<i>шифр курсу</i>)	1 ІЗТР_бд_2025
Семестр	2
Лекції (годин)	32
Практичні (годин)	28
Самостійна робота (годин)	120
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти цілісних знань і практичних умінь щодо аналізу та оцінювання туристичних ресурсів і рекреаційного потенціалу територій, інтерпретації та систематизації краєзнавчої інформації для прийняття обґрунтованих професійних рішень, розвиток екологічної та культурної свідомості, поваги до історико-культурної спадщини, а також удосконалення комунікативних і міжособистісних навичок, необхідних для відповідальної діяльності у сфері туризму.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік базових навчальних дисциплін, які передують вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньої програми: Основи туризмознавства та рекреації, Географія туризму та рекреації.

4. Компетентності:

загальні:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

спеціальні (фахові):

ФК 3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ФК 10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

5. Програмні результати навчання:

ПР 4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПР 21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПР 4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.	знати принципи організації та функціонування рекреаційно-туристичного простору, його природні, культурні, соціальні та інфраструктурні компоненти;
	розуміти структуру туристичних територій, підходи до функціонального зонування та чинники туристичної привабливості.
	використовувати аналітичні та картографічні методи для опису, аналізу й моделювання туристичного простору;
	уміти пояснювати особливості просторової організації туристичних територій та визначати взаємозв'язки між їхніми елементами.
ПР 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	чітко та логічно доводити результати аналізу рекреаційно-туристичного простору до різних аудиторій, застосовуючи коректну професійну термінологію;
	ефективно презентувати карти, схеми та аналітичні матеріали у письмовому, усному або візуалізованому форматі з метою обґрунтування професійних рішень.
	самостійно виконувати аналіз туристичного простору та відповідати за точність його інтерпретації;
	приймати обґрунтовані рішення щодо організації туристичного простору й оцінювати їхній вплив на туристичну діяльність та розвиток території.
ПР 21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	знати основи міжкультурної взаємодії, типи культурного різноманіття та принципи його врахування в туристичній діяльності;
	усвідомлювати етичні норми й правила поведінки в умовах культурної різноманітності, а також чинники, що формують толерантність і взаємоповагу.
	вміти застосовувати міжкультурні компетенції в туристичній діяльності;
	вміти презентувати туристичні продукти, враховуючи культурні особливості цільової аудиторії.

Програмний результат навчання	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
	використовувати знання про культурні відмінності для коректної взаємодії з туристами, партнерами та місцевими громадами; уміти адаптувати поведінку й професійні дії з урахуванням індивідуальних особливостей, традицій та культурних норм різних груп.
	підтримувати конструктивну та етичну комунікацію з представниками різних культур, демонструючи відкритість і повагу; уміти висловлювати власну позицію з урахуванням різноманітності поглядів, цінностей і культурних контекстів учасників взаємодії.
	нести відповідальність за дотримання принципів поваги, етичної поведінки та недискримінації в професійній діяльності; самостійно ухвалювати рішення, спрямовані на забезпечення інклюзивності та культурної чутливості в туристичних практиках.
ПР 21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	розуміти принципи ухвалення обґрунтованих професійних рішень, етапи їх формування та критерії якості; усвідомлювати норми професійної етики, стандарти відповідальності та правила оцінювання наслідків власних дій у сфері туризму.
	аналізувати професійні ситуації та обирати оптимальні рішення на основі фактів, даних і нормативних вимог; використовувати відповідні методи, інструменти та ресурси для реалізації прийнятих рішень і досягнення професійних результатів.
	аргументовано обґрунтовувати власні рішення, чітко пояснюючи їх логіку, підстави та можливі наслідки; вести професійний діалог з колегами, партнерами та клієнтами, узгоджуючи рішення відповідно до ситуації та етичних вимог галузі.
	самостійно приймати професійні рішення та нести відповідальність за їх результати, у тому числі за наслідки для туристів, організації та території; оцінювати ефективність власних дій, коригувати професійні рішення та діяти відповідально в умовах невизначеності або змін.

6. Методи навчання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

словесні: лекція, розповідь, пояснення, бесіда;

наочні: ілюстрування;

практичні: практичні роботи.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду;

методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності.

3. Інноваційні та інтерактивні методи: дискусії, проєктування професійних ситуацій, розроблення і презентація проєктів, аналітичне есе, робота в групах, кейс-метод, моделювання, використання мультимедійних презентацій.
4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: тестовий контроль, практичні завдання, індивідуальний проєкт, усний самоконтроль.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до туристичного краєзнавства. Об'єкт, предмет і зміст туристичного краєзнавства. Мета та основні завдання туристичного краєзнавства. Теоретичні основи туристичного краєзнавства. Поняття «край» у туристично-краєзнавчих дослідженнях. Туристична дестинація як просторова одиниця аналізу. Туристичний кластер. Атракція. Регіони і території у туристичному краєзнавстві. Географічне положення та межі території як чинники формування туристичної привабливості. Поділ краєзнавства за змістом і організаційними формами. Рідний край як базовий об'єкт туристично-краєзнавчої діяльності.

Тема 2. Історія розвитку та еволюція організації туристичних подорожей. Витоки краєзнавства у світовій історії як передумова становлення туристичного краєзнавства. Зародження наукового краєзнавства в Україні (XVIII – перша половина XIX ст.). Становлення українського краєзнавства у другій половині XIX – на початку XX ст. Організація краєзнавчої діяльності у 1920–1930-х роках. Розвиток туристичного краєзнавства в Україні у радянський період. Особливості інституціоналізації краєзнавства та туристичної діяльності в історичній ретроспективі. Сучасний етап розвитку туристичного краєзнавства в Україні. Основні організаційні форми та напрями краєзнавчо-туристичної діяльності. Роль краєзнавства в системі освіти. Значення розвитку туристичного краєзнавства для формування туристичної галузі та професійної діяльності фахівців з туризму.

Тема 3. Туристичні ресурси та туристичний потенціал територій. Поняття туристичних ресурсів у системі туристичного краєзнавства. Класифікація туристичних ресурсів та її значення для аналізу територій. Природні туристичні ресурси та їх краєзнавча характеристика. Історико культурні туристичні ресурси як чинник формування туристичної привабливості. Соціально-економічні та інфраструктурні ресурси в контексті туристичного використання територій. Туристичний потенціал території: сутність, структура та складові. Основні методи оцінювання туристичного потенціалу. Чинники формування туристичної привабливості територій. Ресурсна забезпеченість території як основа

подальшого просторового аналізу та туристичного районування. Відповідальне використання туристичних ресурсів.

Тема 4. Джерела та методи туристично-краєзнавчих досліджень. Сутність і роль джерел у туристично-краєзнавчих дослідженнях. Класифікація джерел туристично-краєзнавчої інформації: письмові, статистичні, картографічні, візуальні та аудіовізуальні, польові джерела. Методика збирання, перевірки та систематизації туристично-краєзнавчої інформації. Методи туристично-краєзнавчих досліджень та їх значення для аналізу туристичних територій. Камеральні та польові методи дослідження. Інтерпретаційні методи у туристичному краєзнавстві. Сучасні цифрові технології та інформаційні інструменти дослідження туристичних територій. Значення джерел і методів туристично-краєзнавчих досліджень для діяльності фахівця з туризму.

Тема 5. Туристична картографія та її роль у краєзнавчій діяльності. Зародження та розвиток спеціальної туристичної картографії. Сучасний стан туристичної картографії в Україні. Туристична карта та її особливості як джерело туристично-краєзнавчої інформації. Мета створення туристичної карти та вимоги до її змісту й оформлення. Основні елементи туристичної карти. Види та типи туристичних карт і напрями їх використання. Легенда туристичної карти та її інформаційне наповнення. Спеціальні умовні позначення та особливості їх застосування. Туристичні маршрути та їх картографічне відображення. Основи орієнтування на місцевості в туристичній діяльності. Геоінформаційні системи та сучасні картографічні технології в туризмі.

Тема 6. Територіально-просторова організація туристичних ресурсів та туристичне районування. Поняття територіально-просторової організації туристичних ресурсів у системі туристичного краєзнавства. Туристичний простір і просторові структури в туризмі та їх краєзнавча інтерпретація. Чинники територіальної організації туризму. Ресурсна база як основа формування туристичного простору та територіальної організації туристичної діяльності. Теоретичні підходи до туристичного районування. Етапи та методи туристичного районування в туристично-краєзнавчих дослідженнях. Критерії виділення туристичних районів. Туристичні кластери як форма територіальної організації туризму та інструмент розвитку туристичних територій. Проблеми й суперечності просторового розвитку туризму. Практичне значення туристичного районування для планування, управління та аналізу туристичних територій.

Тема 7. Рекреаційно-туристичне районування України. Рекреаційно-туристичне районування як інструмент наукового аналізу та практичного планування розвитку туризму. Поняття рекреаційно-туристичного районування. Історія формування наукових підходів до туристичного районування України. Основні принципи районування туристичного простору України. Сучасні схеми

рекреаційно-туристичного районування України. Характеристика основних рекреаційно-туристичних районів України. Туристичні дестинації та кластери в межах рекреаційно-туристичних районів. Соціокультурні, екологічні та управлінські аспекти рекреаційно-туристичного районування. Практичне значення рекреаційно-туристичного районування України для планування, управління та сталого розвитку туризму.

Тема 8. Туристичні ресурси Полтавської області. Географічна характеристика Полтавської області як передумова формування туристичних ресурсів. Туристично-ресурсний потенціал Полтавської області: природні ресурси, історико-культурна спадщина, події та тематичні ресурси. Місто Полтава як туристичний і культурний центр регіону. Туристична інфраструктура Полтавської області та її просторові особливості. Туристична спеціалізація Полтавської області. Туристично привабливі території Полтавщини та приклади туристичних маршрутів регіону. Картографічне представлення туристичних ресурсів Полтавської області. Узагальнена характеристика туристичного потенціалу області. Актуальні проблеми та перспективи розвитку туризму Полтавської області та м. Полтави.

Тема 9. Етнокультурна спадщина України і Полтавського регіону. Етнокультурна спадщина як складова туристичного краєзнавства. Поняття етнокультурної спадщини та її значення для розвитку туризму. Місце етнокультурної спадщини в системі туристично-краєзнавчих ресурсів. Основні етнокультурні регіони України та їх туристична специфіка. Матеріальна етнокультурна спадщина України як об'єкт туристичного інтересу. Нематеріальна етнокультурна спадщина України та можливості її туристичного використання. Етнокультурна спадщина Полтавського регіону як чинник формування регіональної ідентичності. Народні ремесла і традиційні промисли Полтавщини в туристично-краєзнавчому контексті. Етнокультурні події, свята та фестивалі Полтавського регіону. Етнокультурні туристичні маршрути та тематичні програми. Етичні та комунікаційні підходи до представлення етнокультурної спадщини у туристичній діяльності. Перспективи використання етнокультурної спадщини у туристичній практиці.

Тема 10. Сталий розвиток та збереження природної і культурної спадщини. Концепція сталого розвитку в туризмі. Природна та культурна спадщина як основа сталого туризму. Загрози природній і культурній спадщині в умовах туристичного використання. Принципи збереження природної спадщини. Принципи збереження культурної спадщини. Міжнародні та національні механізми охорони спадщини. Інструменти сталого управління спадщиною в туризмі. Роль місцевих громад у збереженні спадщини. Інтерпретація спадщини в контексті сталого туризму. Сталий розвиток і

туристичне планування територій. Приклади впровадження сталого туризму в Україні. Відповідальність фахівця з туризму за збереження спадщини. Перспективи сталого розвитку туризму в Україні.

Тема 11. Інтерпретація краєзнавчої інформації. Поняття інтерпретації у туристичному краєзнавстві та її місце в системі туристичної діяльності. Принципи інтерпретації краєзнавчої інформації. Об'єкти інтерпретації. Цільові аудиторії та адаптація інтерпретаційних повідомлень. Форми й засоби інтерпретації краєзнавчої інформації. Storytelling як метод інтерпретації. Інтерпретація природної та етнокультурної спадщини, туристичного простору й території. Типові помилки, ризики та етичні аспекти інтерпретації. Професійна відповідальність інтерпретатора. Роль інтерпретації у створенні туристичного продукту та формуванні відповідальної туристичної поведінки. Перспективи розвитку інтерпретації у сучасному туризмі.

Тема 12. Екскурсія як форма туристично-краєзнавчої діяльності. Сутність екскурсії та її місце у туристично-краєзнавчій діяльності. Функції екскурсії. Класифікація екскурсій. Об'єкти екскурсійного показу: добір, паспортизація, критерії цінності та придатності до показу. Структура екскурсії. Методика підготовки екскурсії. Методика проведення екскурсії. Екскурсовод як суб'єкт туристично-краєзнавчої діяльності. Практичні прийоми подачі краєзнавчого матеріалу в екскурсійній роботі. Сучасні форми та інновації в екскурсійній діяльності. Безпека та управління ризиками під час екскурсій. Екскурсія як складова туристичного продукту. Роль екскурсій у розвитку туристичних територій. Перспективи розвитку екскурсійної діяльності в Україні.

Тема 13. Планування та організація туристично-краєзнавчих подорожей. Поняття туристично-краєзнавчої подорожі та її відмінності від інших форм туристичної діяльності. Мета, завдання та функції туристично краєзнавчих подорожей у пізнанні території. Класифікація туристично краєзнавчих подорожей. Етапи організації подорожі. Проектування туристично-краєзнавчого маршруту. Змістове наповнення маршруту та практичне використання краєзнавчої інформації під час подорожі. Матеріально-технічне та організаційне забезпечення подорожі. Безпека та управління ризиками під час подорожей. Організаційні вимоги щодо екологічної та соціокультурної відповідальності. Роль керівника туристично краєзнавчої подорожі. Оцінювання результатів подорожі. Туристично краєзнавча подорож як туристичний продукт. Використання в освітній практиці та виховному компоненті. Перспективи розвитку туристично краєзнавчих подорожей в Україні.

Тема 14. Використання краєзнавчої інформації у створенні туристичного продукту. Туристичний продукт у структурі туристично краєзнавчої діяльності. Краєзнавча інформація як змістова основа туристичного продукту. Етапи

відбору, перевірки, систематизації та адаптації краєзнавчих матеріалів для туристичного використання. Типи туристичних продуктів на краєзнавчій основі. Проектування туристичного продукту. Використання інтерпретаційних прийомів у туристичному продукті. Якість туристичного продукту та роль краєзнавчого контенту. Відповідальне використання природної та культурної спадщини в межах туристичного продукту. Комунікація, презентація, маркетинг і брендинг туристичного продукту на краєзнавчій основі. Оцінювання ефективності туристичного продукту. Практичні приклади використання краєзнавчої інформації. Роль фахівця з туризму у створенні та просуванні туристичного продукту на основі краєзнавства.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма ІЗТР_бд_2025			
	Усього	у тому числі		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота
1. Вступ до туристичного краєзнавства.	8	2	-	6
2. Розвиток туристичного краєзнавства.	8	2	-	6
3. Туристичні ресурси та туристичний потенціал територій.	14	2	2	10
4. Джерела та методи туристично-краєзнавчих досліджень.	10	2	2	6
5. Туристична картографія та її роль у краєзнавчій діяльності.	10	2	2	6
6. Територіально-просторова організація туристичних ресурсів та туристичне районування.	16	2	2	12
7. Рекреаційно-туристичне районування України.	30	6	4	20
8. Туристичні ресурси Полтавської області.	18	2	4	12
9. Етнокультурна спадщина України і Полтавського регіону.	12	2	2	8
10. Сталий розвиток та збереження природної і культурної спадщини.	12	2	2	8
11. Інтерпретація краєзнавчої інформації.	10	2	2	6
12. Екскурсія як форма туристично-краєзнавчої діяльності.	10	2	2	6
13. Планування та організація туристично-краєзнавчих подорожей.	12	2	2	8
14. Використання краєзнавчої інформації у створенні туристичного продукту.	10	2	2	6
Усього годин	180	32	28	120

8. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
	денна форма ІЗТР_бд_2025
Тема 3. Туристичні ресурси та туристичний потенціал територій. Практичне заняття 1. Туристичні ресурси як основа формування туристичного потенціалу території.	2
Тема 4. Джерела та методи туристично-краєзнавчих досліджень. Практичне заняття 2. Джерела туристично-краєзнавчої інформації та методи їх використання.	2
Тема 5. Туристична картографія та її роль у краєзнавчій діяльності. Практичне заняття 3. Картографічне забезпечення туристично-краєзнавчої діяльності.	2
Тема 6. Територіально-просторова організація туристичних ресурсів та туристичне районування. Практичне заняття 4. Аналіз територіально-просторової організації туристичних ресурсів та обґрунтування туристичного районування.	2
Тема 7. Рекреаційно-туристичне районування України. Практичне заняття 5. Рекреаційно-туристичне районування України: принципи, критерії та загальна схема.	2
Тема 7. Рекреаційно-туристичне районування України. Практичне заняття 6. Характеристика рекреаційно-туристичних районів України: порівняльний аналіз.	2
Тема 8. Туристичні ресурси Полтавської області. Практичне заняття 7. Туристичні ресурси Полтавської області: склад, класифікація та просторове розміщення.	2
Тема 8. Туристичні ресурси Полтавської області. Практичне заняття 8. Оцінка туристичного потенціалу Полтавської області та перспективи його використання.	2
Тема 9. Етнокультурна спадщина України і Полтавського регіону. Практичне заняття 9. Етнокультурна спадщина України і Полтавського регіону як ресурс туристичної діяльності.	2
Тема 10. Сталий розвиток та збереження природної і культурної спадщини. Практичне заняття 10. Сталий розвиток туризму та збереження природної і культурної спадщини: аналіз практичних підходів.	2
Тема 11. Інтерпретація краєзнавчої інформації. Практичне заняття 11. Застосування методів інтерпретації краєзнавчої інформації у туристичній практиці.	2
Тема 12. Екскурсія як форма туристично-краєзнавчої діяльності.	2

Назва теми	Кількість годин
	денна форма ІЗТР_бд_2025
Практичне заняття 12. Проєктування та характеристика екскурсії як форми туристично-краєзнавчої діяльності	
Тема 13. Планування та організація туристично-краєзнавчих подорожей. Практичне заняття 13. Планування та організація туристично-краєзнавчої подорожі.	2
Тема 14. Використання краєзнавчої інформації у створенні туристичного продукту. Практичне заняття 14. Проєктування туристичного продукту з використанням краєзнавчої інформації.	2
Разом	28

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

9. Теми самостійної роботи

Назви теми	Кількість годин
	денна форма ІЗТР_бд_2025
1. Вступ до туристичного краєзнавства.	6
2. Розвиток туристичного краєзнавства.	6
3. Туристичні ресурси та туристичний потенціал територій.	10
4. Джерела та методи туристично-краєзнавчих досліджень.	6
5. Туристична картографія та її роль у краєзнавчій діяльності.	6
6. Територіально-просторова організація туристичних ресурсів та туристичне районування.	12
7. Рекреаційно-туристичне районування України.	20
8. Туристичні ресурси Полтавської області.	12
9. Етнокультурна спадщина України і Полтавського регіону.	8
10. Сталий розвиток та збереження природної і культурної спадщини.	8
11. Інтерпретація краєзнавчої інформації.	6
12. Екскурсія як форма туристично-краєзнавчої діяльності.	6
13. Планування та організація туристично-краєзнавчих подорожей.	8
14. Використання краєзнавчої інформації у створенні туристичного продукту.	6
Разом	120

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти відіграє важливу роль у процесі професійного становлення, оскільки спрямована на поглиблення, закріплення та систематизацію теоретичних знань, а також розвиток практичних умінь і навичок, необхідних для майбутньої фахової діяльності. Реалізація цього виду освітньої діяльності здійснюється шляхом виконання завдань самостійної роботи, що сприяє формуванню в здобувачів уміння критично мислити, приймати аргументовані рішення, працювати з інформаційними джерелами та відповідально ставитися до власної освітньої траєкторії.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмний результат навчання	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПР 4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.	Виконання завдань на практичних заняттях. Виконання завдань самостійної роботи (розв'язування тестів та виконання індивідуального завдання). Екзамен.
ПР 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	
ПР 21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	денна форма здобуття освіти ІЗТР бд 2025				
	виконання завдань на практичних заняттях	тестовий контроль	виконання індивідуального завдання	Екзамен	
1. Вступ до туристичного краєзнавства.	—	14	—		—
2. Розвиток туристичного краєзнавства.	—		—		—
3. Туристичні ресурси та туристичний потенціал територій.	4 (2 + 2)		—		4
4. Джерела та методи туристично-краєзнавчих досліджень.	4 (2 + 2)		—		4
5. Туристична картографія та її роль у краєзнавчій діяльності.	4 (2 + 2)		—		4
6. Територіально-просторова організація туристичних ресурсів та туристичне районування.	4 (2 + 2)		—		4
7. Рекреаційно-туристичне районування України.	8 (2 + 2 + 2 + 2)		—		8
8. Туристичні ресурси Полтавської області.	8 (2 + 2 + 2 + 2)		—		8
9. Етнокультурна спадщина України і Полтавського регіону.	4 (2 + 2)		—		4
10. Сталий розвиток та збереження природної і культурної спадщини.	4 (2 + 2)		—		4
11. Інтерпретація краєзнавчої інформації.	4 (2 + 2)		—		4
12. Екскурсія як форма туристично-краєзнавчої діяльності.	4 (2 + 2)		—		4
13. Планування та організація туристично-краєзнавчих подорожей.	4 (2 + 2)		—		4
14. Використання краєзнавчої інформації у створенні туристичного продукту.	4 (2 + 2)		—		4
Тестовий контроль	—		—	—	14
Виконання індивідуального завдання	—	—	10	—	10
Екзамен	—	—	—	20	20
Разом	56	14	10	20	100

Шкала та критерії оцінювання форм контролю

Форми контролю	Бали	Критерії оцінювання
Виконання практичних завдань (кожне)	2	завдання виконано повністю, самостійно та у повній відповідності до вимог. Структура роботи чітка й логічно вибудована, усі обов'язкові елементи присутні та взаємопов'язані. Зміст свідчить про ґрунтовне розуміння теми, коректне поєднання теоретичних положень із

<i>Форми контролю</i>	<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
практичне заняття містить 2 завдання)		практичним матеріалом. Аналіз є повним, аргументованим і професійно обґрунтованим, із використанням доречних прикладів. Виявлено самостійність мислення, здатність до оцінювання та формулювання обґрунтованих висновків і пропозицій. Висновки логічні, чітко впливають зі змісту виконаної роботи. Стиль викладу академічний, мова грамотна, оформлення повністю відповідає встановленим вимогам оформлення відповідає всім вимогам. Продемонстровано високий (відмінний) рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	1	завдання загалом відповідає вимогам, проте виконане з певними недоліками. Структура роботи дотримана, логіка викладу простежується, однак окремі питання розкриті поверхово або неповно. Теоретичні положення використано коректно, але аналіз має обмежену глибину, аргументація недостатньо розгорнута. Можливі поодинокі неточності, що не спотворюють загального змісту, але потребують уточнення. Самостійність мислення проявлена частково, критичний підхід виражений слабо. Практичні приклади наявні, проте не завжди доречні або недостатньо обґрунтовані. Вимоги до оформлення загалом дотримані, можливі несуттєві стилістичні чи формальні похибки. Робота демонструє базове розуміння теми, але без цілісності та аналітичної глибини. Продемонстровано задовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	0	завдання не виконано або подано у формі, що не відповідає темі, меті та вимогам практичного заняття. Обов'язкові структурні елементи відсутні або не витримані, логіка викладу порушена. Зміст роботи містить суттєві логічні та/або фактологічні помилки, відсутні аналіз, аргументація та узагальнюючі висновки. Не простежується самостійність виконання, можливі ознаки некоректного запозичення або використання сторонніх матеріалів без належних посилань. Робота має фрагментарний, непослідовний характер, не демонструє засвоєння основного змісту теми та не пов'язана з завданнями практичного заняття. Результат виконання завдання не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.
Тестовий контроль (передбачає 28 питань)	0,5	вірна відповідь, знання теоретичного матеріалу є достатнім
	0	неправильна відповідь на запитання, недостатнє знання теоретичного матеріалу
Індивідуальне завдання	9-10	індивідуальне завдання виконано на високому професійному рівні. Подано комплексну, логічно завершену туристично-краєзнавчу характеристику території з глибоким аналізом природних, історико-культурних, етнокультурних і подієвих ресурсів. Оцінка туристичного потенціалу є всебічною, з чітким виокремленням сильних сторін, обмежень і перспектив розвитку території. Запропоновані напрями

<i>Форми контролю</i>	<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
		туристичного використання є реалістичними, інноваційними та переконливо обґрунтованими з урахуванням принципів сталого розвитку, соціальної та культурної відповідальності. Аналіз ризиків має системний характер і супроводжується продуманими заходами їх мінімізації. Робота вирізняється високим рівнем самостійності мислення, аналітичної глибини та узагальнення. Висновки чіткі, логічно виведені зі змісту дослідження. Робота повністю відповідає вимогам академічної доброчесності, усі використані джерела коректно оформлені, ознаки некоректних запозичень відсутні. Продemonстровано високий (відмінний) рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	7-8	робота повністю відповідає вимогам завдання і демонструє достатньо високий рівень володіння матеріалом. Туристично-краєзнавча характеристика території є чіткою та структурованою, ресурси логічно класифіковані й пов'язані з оцінкою туристичного потенціалу. Запропоновані напрями туристичного використання території є обґрунтованими, враховують особливості цільових аудиторій, просторові та організаційні умови туристичної діяльності. Аналіз сталого розвитку та ризиків продуманий, наведені приклади відповідального використання природної й культурної спадщини. Використано релевантні джерела інформації, здійснено їх критичний добір і коректну інтерпретацію. Висновки логічні, аргументовані та відповідають змісту роботи. Оформлення загалом відповідає академічним стандартам, можливі незначні стилістичні неточності. Продemonстровано дуже добрий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	5-6	робота має загалом впорядковану структуру. Подано характеристику території, опис основних туристично-краєзнавчих ресурсів і базову оцінку туристичного потенціалу. Запропоновані напрями туристичного використання території загалом відповідають ресурсній базі, однак їх обґрунтування є недостатньо розгорнутим. Аналіз просторової організації території проведений, проте окремі аспекти (доступність, взаємозв'язок ресурсів, рекреаційні обмеження) потребують уточнення. Принципи сталого розвитку та аналіз ризиків відображені, але без комплексності. Презентація виконана на задовільному рівні, можливі незначні помилки в оформленні. Продemonстровано добрий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	3-4	індивідуальне завдання виконано частково та містить базові елементи туристично-краєзнавчої характеристики, подані без належної системності. Загальна характеристика території наявна, проте опис туристичних ресурсів неповний і недостатньо структурований. Оцінка туристичного потенціалу поверхова, без чіткого розмежування

Форми контролю	Бали	Критерії оцінювання
		сильних сторін і обмежень. Запропоновані напрями туристичного використання території описані формально, без глибокого обґрунтування. Аналіз просторової організації, ризиків та принципів сталого розвитку має декларативний характер. Використання джерел несистемне, посилання часто оформлені некоректно. Презентація містить структурні та стилістичні недоліки. Продемонстровано задовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	1-2	робота характеризується вкрай низьким рівнем опрацювання матеріалу та містить лише окремі, несистемні спроби опису території або її туристично-краєзнавчих елементів. Загальна характеристика подана поверхово або суперечливо, опис ресурсів фрагментарний. Оцінка туристичного потенціалу відсутня або має декларативний характер. Запропоновані варіанти туристичного використання території не обґрунтовані, не пов'язані з ресурсною базою та потребами цільових аудиторій. Просторові, часові та організаційні параметри туристичної діяльності не враховані або є нереалістичними. Елементи сталого розвитку, аналіз ризиків, як правило, відсутні або зведені до формальних згадок. Презентація виконана з істотними порушеннями вимог. Продемонстровано незадовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	0	робота не підлягає оцінюванню у зв'язку з відсутністю змістовного наповнення або грубою невідповідністю вимогам індивідуального завдання. Поданий матеріал має фрагментарний або хаотичний характер і не формує цілісної туристично-краєзнавчої характеристики території. Відсутні основні структурні елементи: загальна характеристика території, опис туристично-краєзнавчих ресурсів, оцінка туристичного потенціалу, приклади туристичного використання, узагальнюючі висновки. Логіка викладу не простежується, робота є непридатною для аналітичного розгляду. Виявлено порушення принципів академічної доброчесності. Результат виконання завдання не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.
Екзамен (білет містить 2 теоретичних питання і 1 практичне завдання)	теоретичне питання (оцінюється окремо кожне з 2-ох теоретичних питань):	
	5-6	здобувач повно та послідовно розкриває зміст екзаменаційного питання, дотримуючись логічної структури відповіді. Основні положення теми викладені коректно, ключові поняття, категорії та елементи пояснені у взаємозв'язку. Відповідь є цілісною, логічно завершеною та змістовно правильною. Наводяться доречні приклади, професійні паралелі або узагальнення, що підтверджують розуміння матеріалу. Професійна термінологія використовується правильно та

<i>Форми контролю</i>	<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
		доречно, можливі лише поодинокі незначні неточності, які не впливають на загальне розуміння. Відповідь демонструє високий рівень теоретичної підготовки, аналітичність та здатність працювати з навчальним матеріалом на узагальненому рівні. Продемонстровано високий (відмінний або добрий) рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	3-4	здобувач частково розкриває екзаменаційне питання, однак значна частина важливих аспектів залишається поза увагою. Відповідь має фрагментарну або недостатньо впорядковану структуру, з нечіткими або нелогічними переходами між окремими положеннями. Наводяться окремі визначення чи терміни, проте без належного пояснення, деталізації та встановлення взаємозв'язків. Приклади або ілюстрації відсутні чи використовуються формально. Професійна термінологія застосовується частково правильно, але з помітними помилками. Відповідь свідчить про обмежене розуміння теми та наявність теоретичних прогалин. Продемонстровано задовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	1-2	здобувач наводить поодинокі, фрагментарні відомості, які частково стосуються теми, але не розкривають суті екзаменаційного питання. Відповідь не має чіткої структури, логіка викладу порушена або відсутня. Ключові положення теми не названі або подані неточно чи помилково. Знання мають поверховий характер, відсутнє розуміння змістових зв'язків між поняттями. Допускаються численні змістові та термінологічні неточності, однак у відповіді наявні мінімальні елементи, що формально пов'язані з темою питання. Продемонстровано незадовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	0	здобувач не надає відповіді на екзаменаційне питання або відмовляється відповідати. Відповідь, якщо наявна, не має змістового зв'язку з поставленим питанням. Здобувач не може сформулювати жодного положення, що стосується суті теми, демонструє повну відсутність розуміння ключових понять. Допускає грубі теоретичні помилки, які спотворюють зміст основних термінів і категорій, не здатний відтворити елементарні дефініції, ознаки, структуру або сутність явища, про яке йдеться у питанні. Відповідь є непридатною для оцінювання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.
	<i>практичне завдання:</i>	
	7-8	здобувач повністю, чітко та логічно розкриває зміст практичного завдання, охоплюючи всі його ключові елементи. Відповідь має виразну, послідовну та структуровану логіку, запропоновані рішення є аргументованими та обґрунтованими. Відповідь містить достатню

<i>Форми контролю</i>	<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
		деталізацію, що засвідчує сформованість практичної компетентності та здатність інтегрувати теоретичні знання у практичну діяльність. Професійна термінологія використовується правильно й упевнено. Здобувач демонструє високий рівень практичного мислення та здатність приймати обґрунтовані професійні рішення. Продemonстровано високий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	5-6	здобувач загалом повно та змістовно виконує практичне завдання, хоча окремі елементи подані без достатньої деталізації або поглибленого аналізу. Відповідь має зрозумілу логічну структуру та охоплює всі основні компоненти завдання. Ключові елементи визначені коректно, проте частина з них описана узагальнено. Наводиться аргументація вибору рішень, хоча приклади або пояснення можуть бути недостатньо розгорнутими. Професійна термінологія використовується переважно правильно, можливі поодинокі неточності. Відповідь свідчить про достатній рівень практичної підготовки, але з обмеженою аналітичністю. Продemonстровано добрий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	3-4	здобувач частково розкриває зміст практичного завдання, проте пропускає важливі компоненти або подає їх поверхово. Відповідь має фрагментарну структуру з нечіткими або нелогічними переходами між окремими елементами. Називається лише частина обов'язкових складових завдання, але без достатнього пояснення та деталізації. Обґрунтування рішень обмежене або формальне. Професійна термінологія використовується з помітними неточностями. Відповідь демонструє базове розуміння практичного аспекту, але не дозволяє сформувати цілісне та обґрунтоване практичне рішення. Продemonстровано задовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
	1-2	здобувач подає окремі, розрізнені фрагменти інформації, які лише частково стосуються змісту практичного завдання та не формують цілісного рішення. Відповідь не має чіткої логічної структури або побудована випадково й непослідовно. Ключові елементи практичного завдання названі неповно, неточно або з істотними помилками. Відсутнє обґрунтування запропонованих рішень, не простежуються причинно-наслідкові зв'язки між елементами. Допускаються суттєві змістові неточності, однак відповідь містить мінімальні елементи, що формально пов'язані з темою завдання. Продemonстровано незадовільний рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

<i>Форми контролю</i>	<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
	0	здобувач не виконав практичне завдання або надав відповідь, що не має змістового зв'язку з його умовами. Не продемонстровано розуміння суті завдання та здатності окреслити базові підходи до його виконання. Відповідь містить грубі змістові помилки, не дозволяє застосувати теоретичні знання у практичній ситуації та є непридатною для оцінювання. Формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання не підтверджено.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене під час вивчення навчальної дисципліни

Персональні комп'ютери (ноутбуки), під'єднані до мережі Internet, хмарні додатки Google, веб-браузери, мережа Wi-Fi, програмне забезпечення: MS Windows, MS Office, PowerPoint, мультимедійне обладнання (проектор, екран). Електронний репозитарій ПДАУ (<https://dspace.pdau.edu.ua/home>), АСУ ПДАУ (<https://asu.pdau.edu.ua/>), електронний ресурс на платформі LMS Moodle (<https://moodle.pdau.edu.ua/>).

13. Політика навчальної дисципліни

- щодо термінів виконання та перескладання: практичні завдання та завдання із самостійної роботи, що подаються з порушенням установлених термінів без поважних причин, оцінюються зі зниженням на 30 % від максимально можливого балу. Здобувач вищої освіти може бути не допущений до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів, нижчої за межу незадовільного рівня навчальних досягнень. У такому разі кафедра на своєму засіданні ухвалює рішення про недопущення здобувача до семестрового контролю та повідомляє про це деканат факультету шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. На підставі зазначеного рішення декан факультету видає розпорядження про недопущення здобувача вищої освіти до семестрового контролю. Такий здобувач вважається таким, що має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання підсумкового контролю можливе лише за наявності поважних причин та за дозволом деканату. Повторне проходження контрольного заходу з метою ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий раз – комісії, яку формує декан за участю викладачів відповідної кафедри. Оцінка, отримана під час другого повторного проходження контрольного заходу, є остаточною;

- щодо академічної доброчесності: у процесі навчання здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися засад академічної доброчесності та

загальноприйнятих норм етичної поведінки, визначених у Кодексі академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету <https://surl.li/xqtwpr>. Здобувачі вищої освіти зобов'язані самостійно виконувати всі практичні, індивідуальні та завдання для самостійної роботи, не допускаючи плагіату та несанкціонованої допомоги. Використання чужих ідей, текстів, досліджень або результатів без належного посилання розцінюється як плагіат. Під час проведення будь-яких форм контролю забороняються списування, використання мобільних пристроїв та інших допоміжних засобів, не передбачених умовами завдання. Порухення принципів і норм академічної доброчесності може бути підставою для застосування заходів академічної відповідальності, зокрема: повторного проходження оцінювання; зниження або анулювання оцінки; неприйняття роботи до перевірки тощо. Взаємодія здобувачів вищої освіти з усіма учасниками освітнього процесу має ґрунтуватися на принципах поваги та толерантності, академічного партнерства й взаємодопомоги, відповідальності та особистої доброчесності, соціальної справедливості й недискримінації, а також дотримання норм ділового етикету;

- щодо відвідування занять: регулярне відвідування занять є обов'язковою умовою організації освітнього процесу та важливою передумовою успішного засвоєння навчального матеріалу. Здобувач вищої освіти має бути присутнім на лекційних і практичних заняттях відповідно до затвердженого розкладу. Пропуски занять допускаються лише з поважних причин, підтверджених документально. У разі відсутності здобувач зобов'язаний самостійно опрацювати пропущений навчальний матеріал та у визначений термін відпрацювати пропущене практичне заняття. Дотримання вимог щодо відвідування занять є показником відповідального ставлення до навчання та важливою складовою професійного становлення здобувача вищої освіти;

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти: здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної/інформальної освіти. Таке визнання можливе за умови документального підтвердження успішного проходження відповідних навчальних курсів на різних освітніх платформах.

Процедура визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, здійснюється відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету (<https://surl.li/ujwdjh>).

- щодо оскарження результатів оцінювання: після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач вищої освіти має право звернутися до викладача із проханням надати роз'яснення щодо отриманої

оцінки. У разі неможливості врегулювання ситуації на рівні «викладач – здобувач», останній може ініціювати процедуру апеляції. Підставами для оскарження результатів оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, визначеної у силабусі та робочій програмі навчальної дисципліни; необ'єктивне оцінювання; наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачеві не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Здобувач вищої освіти може подати апеляцію не пізніше наступного робочого дня після оголошення результату оцінювання. Для цього він подає деканові факультету письмову заяву, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням декана за участю викладачів відповідної кафедри. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення щодо наявності або відсутності підстав для оскарження результатів оцінювання. Присутність здобувача на засіданні апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки комісії оформлюються протоколом і доводяться до відома здобувача та викладача. За результатами розгляду апеляції апеляційна комісія ухвалює одне з таких рішень: попередня оцінка відповідає рівню досягнення результатів навчання та не змінюється; попередня оцінка не відповідає рівню досягнення результатів навчання, у зв'язку з чим здобувачеві встановлюється інша оцінка. За результатами апеляції оцінка не може бути знижена.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : навч. посіб. / С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 248 с.
2. Доценко А. І. Туристичне краєзнавство : навч. посібн. К. : Університет «Україна», 2022. 128 с.
3. Кіптенко В., Малиновська О. Організація екскурсійних послуг. Підручник. Херсон. Олді-Плюс. 2018. 518 с.
4. Кочеткова І. В. Туристично-краєзнавчі студії: конспект лекцій для студентів спеціальності 242 Туризм (електронне видання). Київ, 2023. 92 с.
5. Кузьма-Качур М. І., Горват М. В. Основи краєзнавства: навч. посібн. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 256 с.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Туристичні ресурси України. Київ: Знання, 2017. 382 с.
7. Мальська М. П., Паньків Н. М. Туристично-ресурсний потенціал території : підруч. для студ. спец. 242 Туризм. Київ : Піча Ю. В., 2023. 533 с.
8. Організація екскурсійної діяльності : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. Л. А. Слатвінська. Умань : Візаві,

2022. 205 с.

9. Про туризм : Закон України» від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.08.2025).

10. Ярбоменко С. Г. Туристичні ресурси України: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 472 с.

Допоміжні:

11. Булава Л. М., Макаренко С. В., Гужва Ю. М., Ароян А. С. Монастирська гора, Яківці, Шведська Могила та Поле Полтавської битви Полтава : Швидкодруку, 2024. 156 с. (Історичні райони Полтави).

12. Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. Організація сільського зеленого туризму : підруч. для студентів спец. «Туризм». Стер. вид. Суми : Університетська книга, 2021. 299 с.

13. Мальська М. П., Гаталяк О. М. Туризм у містах : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 222 с.

14. Полтава – місто, в якому хочеться жити = Poltava, a very desirable city to live in : інформ.-презентац. проспект. Полтава : Говоров С. В., 2021. 112 с.

15. Рутинський М.Й. Замковий туризм в Україні : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 430 с.

Інформаційні ресурси:

16. Головне управління статистики у Полтавській області. URL: <http://www.poltavastat.gov.ua>

17. Департамент культури і туризму Полтавської обласної військової адміністрації. URL: <https://poda.gov.ua/structural-unit/departament-kultury-i-turyzmu>

18. Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ) URL: <https://www.tourism.gov.ua>

19. Полтавщина туристична. URL: <https://tourist.pl.ua/pamyatki-poltavshhini/>

20. Природа Полтавщини. URL: <http://www.eco-poltava.gov.ua/stan.htm>

21. Туристичний портал URL: <https://discover.ua/>

22. Навчальна платформа Академія URL: NTO.UA <https://academy.nto.ua/>